

Sygn. akt II Ka 474/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 stycznia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie Wydział II Karny w składzie:

Przewodniczący: SSO Tomasz Wojciechowski (spr.)

Sędziowie: SO Mariusz Sztorc

SO Grażyna Artymiak

Protokolant: protokolant Jagoda Stępień

Przy udziale oskarżyciela publicznego Podkarpackiego Urzędu Skarbowego – reprezentowanego przez E. F.

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 9 stycznia 2014 r.

sprawy oskarżonego G. W. o przestępstwa z art. 77 § 2 kks w zw. z § 1 oraz z art. 6 § 2 kks i art. 9 § 3 kks, art. 77 § 2 kks w zw. z § 1 oraz z art. 6 § 2 kks i art. 9 § 3 kks

na skutek apelacji wniesionej przez oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Rzeszowie

z dnia 8 maja 2013 r., sygnatura akt II K 1065/12

I. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok, uznając apelację za oczywiście bezzasadną,

II. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. P. O. Kancelaria Adwokacka w R. kwotę 516,60 zł (pięćset szesnaście złotych 60/100) tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej oskarżonemu z urzędu w postępowaniu odwoławczym,

III. zwalnia oskarżonego od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze.

Sygn. akt II Ka 474/13

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Rzeszowie wyrokiem z dnia 8 maja 2013 r., sygn. akt II K 1065/12 uznał oskarżonego **G. W.** za winnego tego, że:

1. jako prezes zarządu Spółki z o.o. (...)z siedzibą w S., ul. (...), będącej płatnikiem podatku dochodowego od osób fizycznych, jako osoba odpowiedzialna za sprawy gospodarcze w szczególności finansowe Spółki, działając czynem ciągłym, w okresie od 20.04.2011 r. do 22.08.2011 r., nie płacił w przewidzianym przepisami terminie, tj. do 20 dnia danego miesiąca za miesiąc poprzedni, na rachunek Podkarpackiego Urzędu Skarbowego w Rzeszowie, ul. Geodetów 1, pobranych zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych za miesiące marzec, kwiecień, czerwiec i lipiec 2011 r. w łącznej kwocie 193.777,00 zł, z tytułu dokonanych wypłat dla zatrudnionych pracowników, czym naruszył przepis art. 38 ust. 1 i art. 42 ust. 1 ustawy z dnia 26.07.1991r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tj. Dz. U. z 2010r. Nr 51, poz. 307 ze zm.) w zw. z art. 30 § 1 ustawy z dnia 29.08.1997 r. Ordynacja podatkowa (tj. Dz. U. z 2005r. Nr 8, poz. 60 ze zm.) przyjmując, że obecnie spółka znajduje się w upadłości, tj. przestępstwa skarbowego z art. 77 § 2 kks w zw. z § 1 oraz art. 6 § 2 kks i art. 9 § 3 kks i za to na podstawie art. 77 § 2 kks wymierzył mu karę 30 (trzydziestu) stawek

dziennych grzywny przy przyjęciu, iż wysokość jednej stawki dziennej wynosi 60 (sześćdziesiąt) zł, na podstawie art. 24 § 5 kks Sąd zobowiązał Spółkę z o.o. (...)z siedzibą w S., ul. (...)w upadłości, do zwrotu na rzecz Skarbu Państwa uzyskanych korzyści majątkowych w postaci nie wpłaconego podatku dochodowego od osób fizycznych za miesiące czerwiec i lipiec 2011 r. w kwocie 65.120 (sześćdziesiąt pięć tysięcy sto dwadzieścia) złotych,

2. jako prezes zarządu Spółki z o.o. (...)z siedzibą w S., ul. (...), obecnie w upadłości, będącej płatnikiem podatku dochodowego od osób fizycznych, jako osoba odpowiedzialna za sprawy gospodarcze w szczególności finansowe Spółki, działając w krótkich odstępach czasu, z wykorzystaniem takiej samej sposobności, w okresie od 20.09.2011 r. do 21.11.2011 r. nie wpłacił w przewidzianym przepisami terminie, tj. do 20 dnia danego miesiąca za miesiąc poprzedni, na rachunek Podkarpackiego Urzędu Skarbowego w Rzeszowie, ul. Geodetów 1, pobranych zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych za miesiące sierpień, wrzesień i październik 2011r. w łącznej kwocie 52.413,00 zł, z tytułu dokonanych wypłat dla zatrudnionych pracowników, czym naruszył przepis art. 38 ust. 1 i art. 42 ust. 1 ustawy z dnia 26.07.1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tj. Dz. U. z 2010r. Nr 51, poz. 307 ze zm.) w zw. z art. 30 § 1 ustawy z dnia 29.08.1997 r. Ordynacja podatkowa (tj. Dz. U. z 2005r. Nr 8, poz. 60 ze zm.), tj. przestępstwa skarbowego z art. 77 § 2 kks w zw. z § 1 oraz z art. 6 § 2 kks i art. 9 § 3 kks i za to na podstawie art. 77 § 2 kks wymierzył oskarżonemu karę 30 (trzydziestu) stawek dziennych grzywny przy przyjęciu, iż wysokość jednej stawki dziennej grzywny wynosi 60 (sześćdziesiąt) złotych,

na podstawie art. 24 § 5 kks Sąd zobowiązał Spółkę z o.o. (...) z siedzibą w S., ul. (...), w upadłości, do zwrotu na rzecz Skarbu Państwa uzyskanych korzyści majątkowych w postaci nie wpłaconego podatku dochodowego od osób fizycznych za miesiące sierpień, wrzesień i październik 2011 r. w kwocie 52.413 (pięćdziesiąt dwa tysiące czterysta trzydzieści) złotych,

na podstawie art. 39 § 1 kks w miejsce wyżej orzeczonych kar jednostkowych Sąd orzekł wobec oskarżonego **karę łączną** w wymiarze 30 (trzydziestu) stawek dziennych grzywny przy przyjęciu, iż wysokość jednej stawki dziennej wynosi 60 (sześćdziesiąt) złotych,

na podstawie art. 24 § 1 kks Sąd nałożył na Spółkę z o.o. (...) z siedzibą w S., ul (...), w upadłości, odpowiedzialność posiłkową tytułem łącznej kary grzywny orzeczonej wobec oskarżonego G. W.,

na podstawie art. 624 § 1 kpk Sąd zwolnił oskarżonego od zapłaty kosztów sądowych i tym zakresie kosztami procesu obciążył Skarb Państwa.

Wyrok ten oskarżony zaskarżył w całości apelacją (która została następnie uzupełniona z zachowaniem terminu), zarzucając:

1. naruszenie art. 64 § 1 i 2 Ordynacji podatkowej poprzez jego błędną wykładnię,
2. naruszenie art. 113 § 1 kks w zw. z art. 22 § 1 kpk poprzez jego niezastosowanie w sytuacji, gdy zachodzi długotrwała przeszkoda uniemożliwiająca prowadzenie postępowanie w niniejszej sprawie,
3. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku a skutkujący uznaniem G. W. z a winnego zarzucanych mu czynów, podczas gdy okoliczności sprawy oraz materiał dowodowy prowadzą do wniosków przeciwnych.

W konkluzji skarżący sformułował wnioski o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonego od popełnienia zarzucanych mu czynów, względnie
2. uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji celem jej ponownego jej rozpoznania,

a ponadto

3. zawieszenie niniejszego postępowania do czasu wydania prawomocnych rozstrzygnięć w sprawach cywilnych prowadzonych z powództwa oskarżonego przeciwko skarbowi Skarbu Państwa, a wskazanych w toku wyjaśnień składanych przez Sądem I instancji.

Sąd Okręgowy rozważył, co następuje:

Apelacja okazała się bezzasadna i to w stopniu określonym w art. 437 § 2 kpk.

Spośród zamieszczonej w środku odwoławczym krytyki zaskarżonego wyroku na plan pierwszy wysunąć trzeba zarzut obrazy art. 113 § 1 kks w zw. z art. 22 § 1 kpk oraz będący jego pochodną postulat zawieszenia postępowania na czas trwania spraw cywilnych wszczętych z powództwa (...) Sp. z o.o. z siedzibą w S. przeciwko Skarbowi Państwa – Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Nie zasługują one na aprobatę ze strony Sądu odwoławczego, gdyż wyartykułowana przez skarżącego okoliczność nie może być uznana za długotrwałą przeszkodę uniemożliwiającą prowadzenie postępowania w rozumieniu art. 22 § 1 kpk.

Rzecz mianowicie w tym, iż – wynikająca z art. 8 § 1 kpk – samodzielność jurysdykcyjna sądu karnego uprawnia ten organ do autonomicznego rozstrzygania zagadnień faktycznych i prawnych. Ograniczenie tej samodzielności odnosi się do prawomocnych rozstrzygnięć sądu kształtujących prawo lub stosunek prawny, które są wiążące dla sądu karnego, co wynika wprost z § 2 wskazanego przepisu ustawy karnej procesowej.

Tymczasem uwarunkowania niniejszej sprawy są tego rodzaju, że mające zapaść w przyszłości orzeczenia w sprawach cywilnych, do których odwołał się autor środka odwoławczego nie mają konstytutywnego charakteru w ujęciu art. 8 § 2 kpk. Dotyczą one bowiem skuteczności skorzystania przez jedną ze stron stosunku zobowiązaniowego z uprawnienia do odstąpienia od umowy (ze wszystkimi tego konsekwencjami, w tym również w aspekcie majątkowym), ewentualnie nienależytego wykonania stosunku prawnego, który zawarty został w drodze oświadczeń woli złożonych przez każdą ze stron umowy, a więc wykreowanego (ukształtowanego) wskutek aktywności podmiotów uczestniczących w obrocie prawnym, a nie w następstwie orzeczenia sądu.

Dla kompletności argumentacji – niezależnie od przedstawionych powyżej uwag – podkreślić warto i to, że na gruncie postępowania karnego ugruntowane jest już zapatrywanie, iż brak jest podstaw do przyjęcia, by sąd karny winien zawiesić postępowanie w celu wyczekiwania prejudycjalnego rozstrzygnięcia innego sądu, który kształtuje prawo lub stosunek prawny. Wprawdzie (jak już wzmiankowano we wcześniejszej części uzasadnienia) stosownie do treści art. 8 § 2 kpk tego rodzaju rozstrzygnięcie wiąże sąd karny, niemniej jedynie wówczas, gdy zapadło już w czasie orzekania. Akcentuje się przy tym, że właśnie ze względu na charakter związania orzeczeniami innych sądów praktyczne znaczenie mają na ogół jedynie te, które istniały już w chwili wyrokowania.

W równym stopniu chybiony jest zarzut obrazy art. 64 § 1 i 2 Ordynacji podatkowej, którego rację wnoszący środek odwoławczy upatrywał w błędnej wykładni tych przepisów.

Wymowa art. 64 § 2 Ordynacji podatkowej nie pozostawia żadnych wątpliwości, że obejmuje on swym zasięgiem przedmiotowym wzajemne, bezsporne i wymagalne wierzytelności podatnika wobec państwowych jednostek budżetowych z tytułu zamówień wykonanych przez niego na podstawie umów zawartych w trybie przepisów o zamówieniach publicznych, pod warunkiem że potrącenie jest dokonywane przez tego podatnika i z tej wierzytelności. Dla porządku odnotować wypada, że art. 64 § 1 i 2 Ordynacji podatkowej stanowi rozwinięcie art. 59 § 1 pkt 3 tego aktu prawnego, który dopuszcza możliwość wygaśnięcia zobowiązania podatkowego w całości lub w części wskutek potrącenia.

Z komentowanej regulacji wynikają przeto dwa istotne warunki, z których żaden nie został spełniony w realiach rozpoznawanej sprawy.

Po pierwsze, wierzytelności przysługujące spółce z o. o. (...) z siedzibą w S. wobec Skarbu Państwa – Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad nie miały przymiotu bezspornych, o czym świadczy w sposób dobitny dochodzenie ich w drodze postępowania sądowego. Kwestię tę dostrzegł i prawidłowo zinterpretował Sąd Rejonowy.

Po wtóre – co bardziej doniosłe, aczkolwiek zeszło z pola widzenia Sądu I instancji – potrącenie stanowi formę wygaśnięcia (w całości lub części) zobowiązania podatkowego, bo o tym stanowi wprost art. 59 § 1 pkt 3 Ordynacji podatkowej, a nie zobowiązania płatnika, gdyż art. 59 § 2 cytowanego aktu prawnego w katalogu okoliczności skutkujących wygaśnięciem tej należności publicznoprawnej w ogóle nie przewiduje potrącenia.

Pozbawiony słuszności jest również zarzut oparty na przyczynie odwoławczej określonej w art. 438 pkt 3 kpk.

W związku z twierdzeniami skarżącego przywołanymi na jego poparcie, po raz kolejny przypomnieć należy zapatrywanie Sądu Najwyższego, że: „niewpłacenie na rachunek organu podatkowego obliczonego i pobranego podatku nie musi polegać na fizycznym przejęciu przez płatnika kwoty stanowiącej jego równowartość” (por. wyrok SN z dnia 16 maja 2002r., IV KKN 427/98, Prok. i Pr. 2003r. Nr 2, poz. 12, wyrok SN z dnia 2 sierpnia 2002r., IV KKN 426/98, Lex Nr 55193). Koreluje z nim pogląd, że podatek jest pobrany wówczas, gdy dokonano jego potrącenia, tj. gdy wypłacono podatnikowi kwotę pieniężną po odliczeniu podatku podlegającego pobraniu (por. wyrok SN z dnia 19 sierpnia 1999r., III KKN 434/97, Prok. i Pr. 2000r., Nr 1, poz. 16, czy też wskazany powyżej wyrok SN z dnia 16 maja 2002r.).

Stąd też w wymienionych powyżej judykatach Sąd Najwyższy akcentował, że sytuacja finansowa płatnika nie ma znaczenia dla odpowiedzialności karnoskarbowej płatnika, przyjmując, że środki pieniężne nie należą do płatnika lecz do podatnika (do czasu pobrania) oraz do Skarbu Państwa (do czasu wpłacenia), zaś powinnością płatnika jest jedynie obliczyć, pobrać podatek i wpłacić go na konto wskazanego organu. Jeżeli płatnik posiada środki finansowe, jednakże przeznacza je na inny, nawet uzasadniony ekonomicznie cel, zwłaszcza na podtrzymanie działalności gospodarczej, to z punktu widzenia prawnokarnego wartościowania takiego zachowania na gruncie art. 77 kks nie dochodzi do wyłączenia (poprzez zdekompilowanie ustawowych znamion konkretnego typu czynu zabronionego), a jedynie co najwyżej do ograniczenia zakresu jego odpowiedzialności karnej.

Przenosząc te uwagi o charakterze ogólnym w uwarunkowania niniejszej sprawy skonstatować wypada, że – wbrew odmiennemu mniemaniu oskarżonego - nie popełnił błędu Sąd I instancji przypisując płatnikowi możliwość zachowania się zgodnego z prawem, które był on w stanie wykonać, skoro z materiału dowodowego stojącego do dyspozycji tego sądu, w tym z wyjaśnień samego oskarżonego, tudzież zeznań W. S., można zasadnie przyjąć, że pomimo trudnej i stale pogarszającej się sytuacji finansowej dysponował on środkami finansowymi, czego najlepszym wyrazem było dokonywanie w całości bądź w części wypłat wynagrodzeń pracownikom, a także regulowanie zobowiązań związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą, które określano mianem „najpilniejszych potrzeb”. Z części motywacyjnej wyroku poddanego kontroli instancyjnej wynika przy tym w sposób klarowny, że otoczenie, w którym funkcjonował gospodarczo oskarżony (determinowane realnymi trudnościami finansowymi spółki) wywarły relewantny wpływ na ukształtowanie przez sąd orzekający przekonania w kwestii stopnia społecznej szkodliwości czynów przypisanych G. W..

Z tych wszystkich względów Sąd odwoławczy orzekł o utrzymaniu w mocy zaskarżonego wyroku, wyrażając równocześnie akceptacyjną ocenę dla wyboru rodzaju i rozmiaru środków reakcji prawnokarnej w związku z popełnionymi przestępstwami skarbowymi (które nie ograniczały się do osoby sprawcy).

Ponadto przyznano koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej G. W. z urzędu w postępowaniu odwoławczym, a także zwolniono oskarżonego od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze, gdyż uiszczenie przez niego tych należności byłoby zbyt uciążliwe ze względu na sytuację materialną i rodzinną,

determinowaną przemożnie zaszciami o charakterze majątkowym, które dotyczyły prowadzonej działalności gospodarczej.

Wyrok Sądu Okręgowego wydany został na podstawie art. 437 § 1 kpk, art. 624 § 1 kpk i art. 29 ust. 1 Prawo o adwokaturze.